

#### تقوا یعنی گره‌خوردن با خدا

تقوا یعنی آنکه انسان خواست خداوند را بر خواست دل خود مقدم گرداند و تقوا یعنی خشنودی دلبر بر خشنودی تو ترجیح داشته باشد. تقوای عملی، اثبات ادعای عشق و ایمان است و این مقام بزرگی برای مؤمن خواهد بود. امیرالمؤمنین علی<sup>(ع)</sup> در خطبه معروفی که در نهج البلاغه به نام متقین آمده است، در وصف افرادی که به دنبال انگیزه تقوا، خواست خدا را بر خواست خود مقدم کرده‌اند، می‌فرماید:

فَالْمُتَّقُونَ فِيهَا هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ: مُتَّقِفُهُمُ الصَّوَابُ، وَلَمُتَّبِعُهُمُ الْاِِقْصَادُ، وَ مُشْتَبِهُهُمُ النَّوَاضِعُ. غَضُوا أَنْصَارَهُمْ عَمَّا خَرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَ وَقَفُوا أَسْمَاعَهُمْ عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ لَهُمْ. تَزَكَّتْ أَنْفُسُهُمْ مِنْهُمْ فِي الْبِلَاءِ كَأَنَّهُ تَزَكَّتْ فِي الرِّجَاءِ.

انسان‌های پرهیزکار ویژگی‌های مثبتی دارند: گفتارشان راست، لباسشان میانه‌روی و راه‌رفتشان تواضع و فروتنی است. چشمان خویش را از آنچه خداوند بر آنان حرام کرده است، فرونهادند و گوش‌های خود را وقف شنیدن علم و دانشی کرده‌اند که برای آنان سودمند است، حال آنان در بلا همچون حالشان در آسایش و رفاه است.

و همین‌طور این اوصاف را درباره این انسان‌های خدایی ادامه می‌دهند. افرادی که از این جملات حضرت لذت می‌برند، می‌توانند به این خطبه معروف که خطبه هَمَام نیز نام دارد، مراجعه کنند.

در ادامه، حضرت درسی می‌دهند، درس زیبایی که باید از متقین آموخت. ایشان می‌فرمایند: وقتی فردی از ایشان تعریفی می‌کند، به هراس می‌افتند و می‌گویند: أَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْ غَيْرِي، وَ رَبِّي أَعْلَمُ بِي مِنْ نَفْسِي! اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَ اجْعَلْنِي أَفْضَلَ مِمَّا يَطَّلُونَ، وَاعْفُوْ لِي مَا لَا يَغْفِرُونَ! من از دیگران نسبت به خود آگاه‌ترم و پروردگارم به اعمال من از من آگاه‌تر است. بارالها! مرا به‌دلیل نیکی‌هایی که به من نسبت می‌دهند، مؤاخذه مفرما! و مرا برتر از آنچه آن‌ها گمان می‌کنند، قرار ده و گناهانی را که من دارم و آن‌ها نمی‌دانند، ببخش!

آری، اهل تقواشدن این چنین انسان را زیبا می‌کند که از تعریف و تمجید دیگران نیز استقبال نمی‌کند و در هراس می‌افتد و به خداوند بزرگ پناه می‌برد.

طبق بیان اهل بیت<sup>(ع)</sup> به هر حقیقتی که می‌خواهید در دنیا برسید، ابزار آن تقواست. وقتی که با تقوا آرزو کردید، آن قدرت و حقیقتی را که همیشه در فکرش بوده‌اید، بدون سختی و هراس به آن خواهید رسید و این خاصیت تقواست. تقوا انسان را به قدرت خدا گره می‌زند، اگر توان ما به توان خدا گره بخورد، هیچ چیز توان ضربه‌زدن به ما را ندارد.

برگرفته از خطبه‌های نماز جمعه مشهد
تنظیم: حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

#### بردارو بخوان

### کتاب غیبت اثر شیخ طوسی

« کتاب الغیبه، یا کتاب غیبت اثر شیخ طوسی از معتبرترین و قدیمی‌ترین آثار شیعه درباره غیبت حضرت مهدی<sup>(ع)</sup>، امام دوازدهم شیعیان، است. کتاب غیبت شیخ طوسی از بارزش‌ترین منابع معرفتی مهدویت است که با محکم‌ترین ادله قرآنی، روایی و برهان‌های عقلی و فقهی وجود امام عصر<sup>(ع)</sup> را اثبات کرده است، همچنین شبهات مخالفان، دشمنان و منکران وجود و ظهور ایشان را با شیوه‌ای نو و ابتکاری پاسخ داده است. همچنین اثر از نظر نزدیک‌بودن به عصر غیبت صغری جزو معدود آثار برجای‌مانده از علمای سلف است.

این کتاب در سال ۴۴۷ هجری قمری در هشت فصل نگارش شده و بسیاری از فضایل امام‌زمان<sup>(ع)</sup> و سیره و روش آن حضرت را در زمان غیبت و هنگام ظهور بیان کرده و بسیاری از علائم ظهور وی در آن ذکر شده است.

فصل اول: بحث در غیبت امام‌زمان<sup>(ع)</sup>، فصل دوم: اثبات ولادت حضرت صاحب‌الزمان<sup>(ع)</sup>، فصل سوم: اخبار کسان‌ی که صاحب‌الزمان<sup>(ع)</sup> را زیارت کرده‌اند، فصل چهارم: در معجزات صاحب‌الزمان<sup>(ع)</sup> در زمان غیبت، فصل پنجم: عواملی که مانع ظهور صاحب‌الامر شده است، فصل ششم: اخبار سفیران امام<sup>(ع)</sup> در زمان غیبت، فصل هفتم: در بیان عمر شریف حضرت<sup>(ع)</sup> و فصل هشتم: در بیان پاره‌ای از صفات، سیره و اخلاق حضرت صاحب‌الزمان<sup>(ع)</sup> است.

این کتاب در طول تاریخ به‌عنوان کتابی مرجع در موضوع غیبت مطرح بوده و به‌دلیل اهمیت مؤلف و موضوع، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. به اطمینان می‌توان گفت که اگر کسی بخواهد در موضوع مهدویت و غیبت کتابی بنویسد، ناچار است که از این کتاب استفاده کند. همین

موضوع باعث شده است که از قدیم‌الایام، علما و محققان توجه ویژه‌ای به این اثر کنند. کتاب الغیبه به زبان عربی نگارش شده که توسط مجتبی عزیزی به فارسی ترجمه و در ۸۲۸صفحه نشر مسجد مقدس جمکران آن را به چاپ رسانده است.

شیخ طوسی از مشهورترین محدثان و فقیهان شیعه، در سال ۲۸۵ هجری قمری در شهر طوس خراسان متولد شد و در سال ۴۶۰قمری در نجف اشرف وفات یافت. کتاب التبیان و کتاب الغیبه از مهم‌ترین آثار وی است.

#### پیرس و بدان

#### احکام تیمم

در این ستون به‌پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرمای می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به‌شماره ۰۷۲۸۹۲۰۰۰ ما در میان بگذارید.

سوالاتی پیرامون حکم تیمم بر سطوح مختلف

- تیمم بر خاک نمناک**
- تیمم بر خاک نمناک و خیس چگونه است؟**
- همه مراجع: صحیح است؛ ولی بهتر (احتیاط مستحب) است که با وجود زمین یا خاک خشک، به خاک نمناک تیمم نکند.**
- تیمم بر آجر**
- آیا تیمم بر آجر صحیح است؟**
- آیات عظام: امام خمینی<sup>(ع)</sup>، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل لنکرانی و وحید: آری. تیمم بر آجر صحیح است؛ ولی بهتر (احتیاط مستحب) است با آن تیمم نکنند.**
- آیات عظام بهجت، صافی و نوری: خیر، تیمم بر آجر صحیح نیست.**
- آیات عظام تبریزی و مکارم شیرازی: بنابر احتیاط واجب، تیمم بر آجر صحیح نیست.**
- گردوغبار تیمم**
- آیا لازم است محل تیمم گردوغبار هم داشته باشد؟**
- آیات عظام امام خمینی<sup>(ع)</sup>، بهجت، خامنه‌ای، صافی، فاضل لنکرانی و نوری: خیر؛ ولی مستحب است گردی هم داشته باشد.**
- آیات عظام تبریزی، سیستانی و وحید: تا آنجا که امکان دارد، بنابر احتیاط واجب باید گردی هم داشته باشد.**

#### جستاری پیرامون اهمیت طبیعت در دین اسلام

## صدقه جاریه‌ای که دنیا را سبز می‌کند

#### سنت حسنه درخت‌کاری

ازجمله توصیه‌های اسلام درباره طبیعت، سفارش به درخت‌کاری است. از رسول خدا<sup>(ص)</sup> نقل است: «هر مسلمانی که درختی بکارد یا زراعتی کشت کند که از آن پرندگان، انسان‌ها و یا حیوانات بخورند، چنین کاری برای او صدقه محسوب می‌شود.» (مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۶۰، ج ۱۵۸۹۲) ایشان همچنین کاشت درخت را صدقه جاریه می‌دانند، در روایتی از امام صادق<sup>(ع)</sup> است که شخصی از حضرت<sup>(ع)</sup> پرسید: برخی می‌گویند کشاورزی مکروه است. آن‌حضرت<sup>(ع)</sup> فرمودند: «درخت بکارید و کشاورزی کنید که هیچ عملی از آن حلال‌تر و پاکیزه‌تر نیست. سوگند به خدا که هنگام ظهور حضرت ولی‌عصر<sup>(ع)</sup>، درخت‌کاری و کشاورزی بسیار گسترده می‌شود.» (وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۳) علاوه‌براین، مُحدّث نوری روایتی را از پیامبر اسلام<sup>(ص)</sup> نقل می‌کند که تأکید بیشتری بر «درخت‌کاری، را نشان می‌دهد، حضرت<sup>(ص)</sup> فرمودند: «اگر عمر جهان پایان یابد و قیامت فرارسد و یکی از شما نهالی در دست داشته باشد، چنانچه به قدر کاشتن آن فرصت باشد، باید آن را بکارد.» (مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۶۰، ج ۱۵۸۹۴)

#### درخت‌کاری،

#### عملی متأخر

امام صادق<sup>(ع)</sup> فرموده‌اند: شش چیز است که پس از وفات مؤمن به او ملحق می‌شود و ثوابش به او می‌رسد: فرزندی که برای او استغفار کند و قرآن و مصحفی که از خود به‌جای‌گذارد و مردم آن را تلاوت کنند و درختی که بکارد و صدقه آبی که جاری‌گرداند و چاه آبی که بکند و سستی که پس از مرگ او به آن عمل شود.

بر اساس این حدیث از اعمال ماندگار مؤمنان که حتی پس از مرگ مؤمن برایش سود و اجر الهی پایدار دارد، درخت‌کاری است. باید سیره‌عملی، رفتار و گفتار پیامبر<sup>(ص)</sup> و امامان<sup>(ع)</sup> در درخت‌کاری اسوه و الگوی مسلمانان قرار گیرد و درخت‌کاری در بین مسلمانان رواج یابد. درخت‌کاری عمل صالح و مستحب الهی است.

### اعمال و آداب برگزاری مراسم نیمه‌شعبان

برگزار می‌شود، شرکت می‌کنند. بعضی از مردم نیز خود اقدام به برگزاری این جشن کرده و به‌نحوی سعی می‌کنند قدمی برای امام‌زمان<sup>(ع)</sup> بردارند. در ادامه پس از ذکر اعمال شب و روز نیمه‌شعبان سعی می‌کنیم نکات و پیشنهادهایی برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر جشن مردمی نیمه‌شعبان به شما ارائه دهیم.

##### اعمال روز نیمه‌شعبان

از اعمال روز نیمه‌شعبان علاوه‌بر استحباب روزه و غسل، مستحب است زیارت آن حضرت در هر زمان و مکان و دعا برای تسجیل ظهور آن حضرت<sup>(ع)</sup> در هنگام زیارت و به‌ویژه تأکید شده است به زیارت امام‌مهدی<sup>(ع)</sup> در سرداب سامرا. برای کیفیت دعا کردن در این روز سفارش‌هایی شده است که با مراجعه به کتاب‌های دعا و زیارت می‌توان آن‌ها را به کار گرفت.

است که فرد بر بالای بامی برود و به جانب راست و چپ نظر کند، سپس سر به‌طرف آسمان برآورد و با این کلمات حضرت سیدالشهدا<sup>(ع)</sup> را زیارت کند: «السلام علیک یا أَباعِبدِالله، السلام علیک وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ»<sup>۱</sup>، **ذکر:** گفتن حتی یک‌مرتبه ذکرهای «شُجَّاعُ اللهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ»، «الله أَكْبَرُ»، «لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، نیز به فرموده امام‌باقر<sup>(ع)</sup> سیب‌آمرزش‌گناهان و برآورده‌شدن حاجت‌های دنیوی و اخروی می‌شود.<sup>۲</sup> **ادعیه:** قرائت دعای کمیل **نماز:** خواندن نماز جعفرطبار نیز در شب نیمه‌شعبان توصیه می‌شود.

##### اعمال شب نیمه‌شعبان

**غسل:** غسل کردن در شب و روز نیمه شعبان فضیلت زیادی دارد و باعث تخفیف گناهان است. **شب‌زنده‌داری:** احیا در شب نیمه‌شعبان همراه با نماز، دعا و استغفار توصیه شده است. **خواندن زیارت:** زیارت امام حسین<sup>(ع)</sup> در نیمه‌شعبان نیز از اعمال این شب و کمترین حد زیارت آن حضرت<sup>(ع)</sup> آن

### آدابی که باید در مولودی‌ها رعایت شود

##### ۱.دعای شروع

دعای شروع، به‌عنوان رکن اصلی مقدمه خوانده می‌شود و هدف از آن استمداد از خداوند، همراهی مستمع و به‌نوعی اعلام شروع جلسه است. در میلاد امام‌زمان<sup>(ع)</sup> با بیارباب‌الحجه بحق‌الحجه اشف صدر‌الحجه بظهور‌الحجه... شروع شود. برخی هم بسته به نیت و برای ارتباط قلبی و توسل به امام عصر<sup>(ع)</sup> با دعای فرج حضرت، جلسه را شروع می‌کنند، اگر عبارت ساده و روان باشد، مستمع توانایی همراهی و تکرار شعر را می‌یابد که این موضوع موجب تأثیر بیشتر در جلسه می‌شود.

##### ۲.سرود ابتدایی

درباره سرود ابتدایی باید بگوییم که روان‌بودن شعر و سادگی آهنگ از مؤلفه‌های اصلی آن هستند. بلکه منظور، هنرمندی در انتخاب شعری است که محتوایی متناسب با معارف و جایگاه رفیع اهل‌بیت<sup>(ع)</sup> را دارد و درعین‌حال زبان شعری آن ساده و روان است.

##### ۳.مدح‌خوانی

مدح‌خوانی از اهمیت‌فوق‌العاده‌ای برخوردار است.مدح‌خوانی از ارکان اصلی مداحی است که انتخاب و اجرای آن دانش، توانایی و مهارت خاصی را می‌طلبد. باید دقت داشت که ابیات